

ادبیات عمومی و سیاسی

هفتہ ایق سیاسی ، علمی و ادبی غزنیہ در

جلد : ۲

سنہ : ۲ ۹ محرم ۱۳۳۶ ۲۷ تشرین اول ۱۹۱۷ نو ص ۸ — ۳۹ جمعہ ایرتسی

اجمال فکر

بجانب فکر مجز — رای نیویوہ —

بو اوفق رسالہ ویامقالہ لریک عددی اوچی بولدی : بجانب اجتماعین ، تہصیب ، بجانب فکر مجز . بو تدقیقنامہ لری بردہ بجانب میا میزک تعقیب ایتمہ سی محتلمدر . بورسائل اصلا خلفہ خطاب ایتمیور . آنلرک احتوا ایتمدیکی افکار وجیزہ آنجق خواص طرفندن آکلاشیلہ بیلیر . بوفکرلر بلکہ بر آاز paradoxal — یعنی قناعت عمومیہ وجاریہیہ مخالفدر . لکن ، ایچہ بیلیمش اولہلم کہ عامہ ، هر وقت طوغری بی کورض . ملل واقوامک خطا ویا اعتباریات اوزرینہ اتفاق ایتمک لری . عدید وعیند امثلہ تاریخیہ ایلہ مبرہنددر . بورسالہ ، اورتہیہ بر طاقم یکی — یاخود نامنتشر فکرلر قوییور . بونلرک هیچ برندہ ابتدال یوقدر . افکار مذکورہ — بعضلرینک ادعاسنہ کورہ — غربہہ زواج بولان — علی العادہ — نظریات محافظہ کارانہ نکلدہ بر استنساخندن عبارت عد ایبلہ ملیدر ؛ چونکہ ، موضوع محاضرہ اولان مسائل ہب بزہ متعلق و عائددر .

اوت ! بر بحران فکری حکمفرما . بو ، بارز و ظاہر بر بداهتدر . افکار دہ بر توازن ، آرادہ بر اطراد ہنوز یوق . اودر جہدہ کہ بوکون بر فکری ، — بک ایلری بہ کیندرک مدافعہ ایتملر ، یارین آندقدہ قولایقلہ واز کچورلر . عمدہ لریک اوزرندن ہنوز قرون و بطون صرورایتمہ مش ، نظریہ لری ، روز کارلرہ ، مودایہ ، خاطرہ و کواکہ ، صحیفہ لری یکی کسلمش بر کتابک مطالعہ سریعہ سنہ ابتداء ، عادتاً بر فیرلہاق کی دونیور ، دکیشیور .

تدقیق و تتبع دہ اصول جیدہ سی داخلندہ اولیور . نا کافی بر حوالہ عرفان ایلہ قناعت ایتمیوروز .

تورک کرک مشائہ دائر

اسکی تورک کرک اوروپا لیلرک اجدادی اولدینی و تاتار لر ایله موغول لر

آسیای وسطی طاغ ویایلاری مهد بشریت اولدینی حالده مرور زمان ایله بو مرتفع اراضی قورومزه باشلامش و تدریجی فقط متمادی اولان بو قورقلق سکنه سنک جهات اربعه یه مهاجر تیرینه سببیت ویرمشدور. «ره قلو» نك جغرافیای عمومی سنده هر سنه صولرک نه مقدار تدنی ایله یکی مقید دره. اوائلده بو اراضینک نه درجه کثیف اوله رق اسکان ایدلمش اولدینی شجره ترکیه ده او یغور لر یخمندن اکلایلیر. توران اراضینک قورومازدن اول زمان قدیمده کی قوه انباتیه و ثروت طبیعی سنک درجه سنی آکلامق ایچون دخی خطه جسمه مذکور نك الان قورومامش اولان بعضی محللرینه دائر «ره قلو» نك جغرافیای عمومی سنده ویریلن معلوماتی اوقومق کفایت ایدر. ایشته بو قیلدن اوله رق «خان تاگری» و «ایسی کول» موضع لرینی حاوی اولان و اورطه سندن روسیه ایله چین حدودی کچن [۱] «ایلی» دیاری حقنده «ره قلو» معلومات آتی یی ویریور: «روسیه طرفدن یقینلرده اولکهنه الحاق اولونان «قولجه» اراضیسی آسیای وسطی نك اک لطیف اقسامندن بریدر. بونا حیه «جبال آسمانی» [۲] نك جهت شرقیه سنده بولونه رق ۵۰۰۰، ۶۰۰۰ و بعضاً ۷۲۰۰ متره ارتفاعنده بوجه طاغلره، درونلرنده طومش نهر لر بولونان مرتفع وادیلره، اوزر لر ی چیم وچن ایله مستور لطیف یایلاره، جسم چام واما آغاجی اورمانلرینه، آقار صولر و جدولر واسطه سیله اسقا ایدیلن محصولدار اووه لره مالکدر. شمال روز کارلزدن محفوظ اوله رق منطقه معتدله ده کاش اولان بو صولاق و معدنی چوق مملکتک چابوق ترقی ایده چکی شبه سزدر. «ایلی» قطعه سنده آلتون، کوموش، باقیر، قورشون، ده میر، کومور معدنلری مبدولر و وادیلرندن بول بول صیجاق صولر نبعان ایدر. «خان تاگری» نك تشکیل ایله یکی سریر احتشام آلتنده بولونان اولو و بوزلی طاغلرک اتکارندن کچن «قاش» و «ته کس» صولرینک کنارندن باقلدینی زمان تصادف اولونان عظمتی مناظر آسیای وسطانک هیچ بر طرفنده کوروله منر.

قورقلغک ایجاب ایتدیردیکی متوالی هجرت لرا ناسنده آسیای وسطی دن شرقه متوجهاً وقوع بولان آقینلره قارشنی چینلیر خارق العاده طول و جسمانده اولان «چین دیواری» یعنی «سدجینی» یی عصر لجه چالیشه رق وجوده کتیر مشلردر که بو خصوص اوطرفه اولان تورک مهاجراتنک درجه اهمیت و طول مدت دوامی ماده اثبات ایدر.

آسیای وسطی دن غربه دوغری کیدنلر «باربار» تسمیه اولونان و اوروپا لیلرک حقیق اجدادی اولان اقوامدر. اثبات مدعا ایچون بسط ایله دیکمز ادله میاننده اوروپا قطعه سنی استیلا ایلش اولان

[۱] حدود «خان تاگری» طاغنک ذروه سندن کچر.

[۲] چینلیر توران طاغلرینک بوراده کی قسمنه (جبال آسمانی) معناسنه اولان «تیبان شانی»

بویبارلر مسئله سی صوک درجه مهمدر ؛ شو قدر که بومستله بی اصل واساسی اولمیان برطاقم فرضی و اعتباری نظریه لری ترک ایله بیطرفانه حل و فصل ایلمک اقتضا ایدر . اکر بو صورتله حرکت اولونه جق اولور ایسه بویبارلرک بلا استثنا عراقاً آسیای وسطی سکنه اصلیه سی یعنی اسکی تورکلردن غیر کیمسه لر اولادینی تظاهر ایدر . مثلاً *Histoire Populaire de la France* نام فرانسز تاریخ کتابنده فرانسز لرک اجدادی اولان « غولورا » لرک (Gaulois) اساساً آسیا قطعه سنده « بلخ » - باختر زمین - خطه سی (Bactriane) اهالیسندن اولدق لری و مهاجرته بورادن باشلا دق لری محرردر که بومعلومات اساسیه بزم ایچون بویوک بر فائده بی انتاج ایدر . فی الحقیقه بو خطه اوائلدن بری « خالاج » و یا « قالاج » تسمیه اولونان اسکی تورکلرک وطنی ایدی . حالبوکه زمانزده مستعمل اولان « غولورا » Gaulois کلمه سنک اصلی « غال » Galle و « غالات » Galate در و بویکله ایله « قالاج » کلمه سنک جذر لری « غال » و « قال » اولوب « آت » ایله « آج » لفظ لری لاحقه در و تورکجه ده « ق » ، « غ » و « خ » حرف لری مختلف تورک دیار لری شیوه لرینه کوره تلفظ اولونان عینی بر حرفدر . و برده « غالات » کلمه سی یونانیلر طرفندن « کلات » و « کلت » kelt صورتنده تلفظ ایدلش و بوضورت تلفظ دخی فرانسز لسانی شیوه سنجه « سلت » Celte تعبیر جدیدینی تولید ایلشدر . مذکور اسکی تورکلره « قالاج » تسمیه اولنمه سنک سببی کوچبه حالنده یا شامایوب شهرلرده و کوبلرده (ساکن اولش) ، (استقرار ایلش) و (قالمش) اولدق لری ایچوندر . عین سببه منی بر موغول قبیله سنه « قالمق » و یا « قالموق » نامی ویرلشدر .

« غ » ، « ق » و یا « ک » حرفی کلمه لره مثال اوله رق معلوم بر خسته لنی افاده ایدن تورکجه « کل » کلمه سیله فرانسزجه « غال » Gale کلمه سنی ذکر ایده بیلیرز . هرایکی لسانده هم معنا اولان بویکی کلمه نکه هم لفظ دخی اولدق لرینه هیچ شبهه ایدیله من .

والحاصل آسیای وسطادن هرجهته متوجهاً بویوک هجرتلر واقع اولدینی و بورادن چینه و شرقه دوغری کیدنلرک کافه سی تورک اولدینی حالده غربه دوغری کیدنلرک هیچ برینک تورک اولماسی ممکنیدر ؟

آسیای وسطادن شرق جنوبیه دوغری کیدنلر اوروپا لیلرک کندی اجدادی ظن و فرض ایتدکلری قدیم هندیلردر که بوده اول طرفه اولان هجرتلرک اهمیتنی میدانه قویار . حالبوکه مهاجرتلرک کافه سی آسیای وسطادن باشلایوب هندستاندن اوروبایه دوغری هیچ بر هجرت وقوعه بولامش اولدیغندن قدیم هندیلرک اوروپا لیلرک اجدادی اولسی محالدر .

اک صوک مهاجرت اولق اوزره جنوب غربیه دوغری کیدنلر عثمانیلرک اجدادی اولان تورکلردر .

بووقه حقیقه « صرأة کائنات » تاریخ کتابنک جلد ثانی و قسم سادسنک برنجی صحیفه سنده معلومات آتیه مندرجدر :

« جد اعلا ی آل عثمان اولان قانی خان قبیله سی ولایت ترکستان شرقدن [یعنی توراندن] که حالا اوزبکستان دیرلر اوتلاغنک قلتندن [یعنی یایلرک قوراقلغندن] ناشی هجرت ایلوب اوچینو قیتمش بش سنه هجریه سنده ماوراءالنهره [یعنی ترکستان غربیه] کلرک بخارا و سغد و سمرقنده مقیم اولدیلر . برمه دار زماندن صکره سلطان محمود غزنوینک اجازتیه نهر جیحوندن کچرک ممالک خراسانده [و کرمان خطه سنده] « ماهان » شهرنده متمکن اولدیلر . ولایت چیندن ممالک اسلامه هجوم ایدن جنکیز خان

فتنه‌سنده قبیله قای خان واکتر قبائل اترک آذربایجان و دیار بکر آراسنده جای امن و راحت اولان ارمنیه و اخلاط حدودینه کلوب قرار ایتدیلر . بعده تاتارک اول دیاره دخی ورودی و صولبولدقده روم پادشاهی سلطان علاءالدین کعباد بن کیخسرو عمالکنندن غیری مسکن و مأمن قالدیغندن قبیله قای خان رومه کلوب نواحی اخلاطده یوز یتیش ییل متمکن اولمش ایکن آلتیوز اون آلتیده ینه تاتار [یعنی موغوللر] تسلط ایتکین سلیمان شاه قای خان قبیله سیله بلاد رومدن ارزنجانه کوچوب برقاچ ییل آنده یایلاق و قشلاق ایتدکده مضایقه امکنه دن دوآب و مواشی بی راحت اولدیغندن وطنلرینه رجوع قصدیله جعبه قلعه سنه کلوب نهر فراتدن کچرکن سلیمان شاهک آتی مخالف محله دوشمکه غرق اوله رق آنده دفن اولندی .

جهات اربعه یه متوجهاً وقوع بولمش اولان عجزت لک آسیای وسطادن بدأ ایته سی تورک لک نقطه نظرندن فوق العاده مهمدر . چونکه بوقطعه جسیمه ده ارباب اختصاص طرفندن ایدلش اولان بونجه تحریات ، حفریات و کشفیات نتیجه سنده تورک قومیه تورک لسانه عابد آثار و کلامدن باشقه برشیته اصلا تصادف اولونه مامشدر . مابعدی وار

متقاعد ارکان حربیه فریق

انور

طنبوری جمیل مرهم ایچویه :

بر السهی مال بخش ایتدک
کاشانک فغان مبهمنه .
آغلابوب کلدک ، آغلابوب کیتدک
خفتک حزن و کریه عالمه .

بر مکدر نظرله یوکسکدن
باقیوردک حیات سافله یه .
کیرمدک ای نجیب داهی ! سن
معرض لون اولان او هائله یه .

بشرك چرکین احتراصاتی
سکا ویرمعدی بر درین نفرت
طبعکک ائک معند افراطی
او تنفرده منجیلدی ؟

اوت . . .

صنعتک دور افتقارنده
قاله مازدک حیاته منتدار .
اونی طورگناه ایتدک استحقار . . .
شمدی آسوده سئک مزارگده .

یشامق سنجه بر تنلدی
أوله دن کولک ایستمک ذلدی
ناصیه ک اولدیگک زمان کولدی
ای سفالت شهیدی صنعتکار !

بر کچن یوق جوار قبرگدن
دوم دوز اولمش سیغندیگک مدفن
هیکلک زرده ، هیکلک ؟ . . . دیرکن
ایشته قارشیمده بولدیغ . شو مزار !